

REFRANS MARIÑEIROS

DO TEMPO DOS PEIXES

DE MARIÑEIROS, BARCOS E OUTROS

DE DEUS E DOS SANTOS

LUGARES

**ASOCIACION CULTURAL
OS MATOS**

L.F.P. BURELA

DO TEMPO

Ceo, Sol, Lúa e Estrelas

- Alba rubia, vento ou chuvia.
- Alba alta, vela rasa; alba rasa, vela alta.
- Arco a poñente, amarra a lancha e vente.
- Ceo claro e relampagueante, tempo bo e sofocante.
- Ceo escamudo, vendaval seguro.
- Ceo estrelado e chan mollado, vendaval declarado.
- Sol con barbas, vento ou augas.
- Sol barbado, Nordeste ó rabo.
- Lúa ó sair colorada, anuncia que haberá ventada.
- Lúa posta á saída, a vixiancia convida.
- Se a lúa vai circada con estrelas dentro, se esta noite non chove, mañá hai vento.
- Lúa coroada, auga asegurada.
- Lúa descolorida, aire e mar embravecida.
- Lúa crecente, cornos para Oriente.
- Lúa minguante, cornos adiante.
- Lúa encuruxada, vendaval seguro.
- Cando as estrelas pestanexan, temporal seguro.
- Estrelas tristes ou veladas, chuvias ou saraivadas.
- Estrelas con luz brillante, cambiará o tempo ó instante.
- As estrelas a brillar, mariñeiro para o mar.

Tronos, Lóstregos, Chuvias e Ventos

- Trono que non é repetido, nunca bo tempo ten traído.
- Moita luz e poucos tronos, auga traen, polo menos.
- Lóstregos ó mediodía e Oriente, vento e auga xuntamente.
- Chuvia de morriña, nin peixes nin fariña.
- Chuvia antes de vento, aferra e métete dentro;
- Se a chuvia te colle antes do vento, alista drízas sen tardar momento; pero se o vento te colleu primeiro, iza gabias arriba mariñeiro.
- Monte acapelado, nordeste ó rabo.
- Nordeste á anoitecida, vendaval á amencida.
- Nordeste duro, vendaval seguro.
- Nordeste con gotas non dura nin o de dúas "motas".
- Cando do Nordeste chove, ata as pedras move.
- O Noroeste e o galán pola noite mansos van.
- Se do Sur o vento é, botas de auga ó pé.
- Brisa de Sudeste, chamazón de vendaval.
- Sueste claro, Norte escuro, temporal duro.
- Golfinos que moito saltan, vento traen, calma espantan.
- A cada vento, seu tento.
- A néboa que ó aclarar se amontoa en sitio dado, o vento ven anunciar certamente daquel lado.

- Se en forma de globo as nubes están, vento ou neve traerán.
- A calma vento esperan, mariñeiro ponte en vela.
- Aire que se deita ó anoitecer, érguese o amencer.
- A mal tempo boa cara, pero o abrigo prepara.
- Ave de mar que escarza na terra, mal tempo espera.
- Rubián de cea, bo tempo espera.
- Marzo, marzal, pola mañá cara de rosa,
e pola tarde cara de can.
- Gaivotas en terra, mariñeiro á merda.
- Gaivotas na terra, sube a lancha a ribeira.
- O que a marea á praia saca, lévao a resaca.
- A mar revolto, ganancia de pescadores.

DOS PEIXES

- O peixe e o cochiño, a vida en auga e a morte en viño.
- A carne, carne cría; o peixe auga fría.
- Figos na figueira, bonito na boniteira.
- A cabra en xaneiro sabe coma carneiro.
- O escacho por abril, más non se lle pode pedir.
- A faneca e a solla, na caída da folla.
- Pera de compota, morcilla de gambota, e guiso de maragota.
- Folla na figueira, muxes na ribeira.
- Cando o trigo é louro, o muxe vale ouro.
- O ollomol en xaneiro, sabe coma carneiro.
- A raia en xaneiro, sabe coma carneiro.
- En maio non comas a raia por ven que che vaia.
- A sardiña en abril, tráese no mandil.
- En abril, unha sardiña vale por mil.
- Sardiña fresca, hoxe no mar e mañá na cesta.
- A muller e a sardiña, canto más pequena, más fina.
- A muller e a sardiña, canto más pequena, más sabrosiña.
- A muller e a sardiña, canto más salada, más dañina.
- A muller e a sardiña, na cocíña.
- A muller e a sardiña, nin da maior nin da más pequenina.
- Cada sardiña, ten a súa espiña.
- E mellor comer antes a sardiña, e despois a galiña,
que comer a galiña e despois a sardiña.
- Non é boa a solla que o pan non molla.
- Se queres ver a túa muller morta, dalle zamborca.

Mariscos

- O que vai mariscar, tense que mollar.
- Ano de ameixas, todas son queixas.
- Berberechiños da beira do mar,
quen os queira que os vaia apañar.
- Con paciencia e con saliba, un cangrexo come unha xiba.
- Centolo de verán, dentro das tripas non ten un gran.
- Chícaros no inverno e ameixas no verán, que bos están.

- Mar de fondo nesta costa, malo para a langosta.
- Máis vale o mexilón, que unha comida con salpicón.
- A navalla e o longueirón, no mes de marzo que bos son.
- Nécora derradeira, ou chea ou baleira.
- Se me das ostras, non me deas poucas.
- O que queira percebes, que molle o cù por eles.
- O comer percebes, mira o que bebes.

DE LUGARES

- Cando rumba Riosmar, pilla os bois e vai arar.
- Cando rumba a Pena de Burela, pilla a brosa e fai a estela.
- Cando soa Burela, colle o gadaño e vai para a terra.
- Néboa no Castelo, sardiña no carabelo.
- Lúa en Mondigo, baixamar no río.
- Lúa en Carrás, preamar estás.
- Lúa en Teso, baixamar no seco.
- Se con media vaga de mar en Rinlo queres entrar, desatraca da Napela e arríma ó Cintolar.
- Se en Rinlo queres entrar e non sabes o canal, desatraca da Napela e arrímate ó Cintolar.
- Neve no Padornelo, sardiña no Carabelo.
- Néboa en Comería, vento ou auga ó outro día.
- Vento do Cabo, á noite quietado.
- Cando hai espumallo no Cabo, non vayas ó trasmallo.
- Non hai quen poida, di o refrán,
cos mariñeiros de san Ciprián.

DE DEUS E DOS SANTOS

- Quen non entra no mar, non sabe a Deus rogar.
- O barco sen esperanza, Deus lle traia a bondanza.
- O ourizo tamén Deus o fixo.
- Óese a campá da aldea, vento da terra espera.
- Por San Bras, aparellos para atrás.
- Salmón e sermón, teñen na Coresma a súa estación.
- Sardiñas salgadas, castañas asadas e confesión,
antes de Pascua de Resurrección.
- San Telmo na arboladura, moito vento e mar dura;
máis se na cuberta brilla, aferra ben a escotilla.
- Por San Marcos, bogas a sacos.
- Pola Ascensión vai a agulla para o Leixón
- Despois da Ascensión nin sermón nin salmón.
- Por San Xoán, a sardiña molla o pan.
- A sardiña en San Xoán sabe ben e unta o pan.
- Polo San Xoán come sardiñas e tira pedriñas.
- O peixeiro trae peixe, o panadeiro pan
e as trasnadas San Xoán.
- Pola Santa Mariña, boga e sardiña.
- Por San Simón: sementar, sí; navegar, non.
- Mariñeiros remangarse para saír a sardiña
que xa vén Santa Catalina.

DE MARIÑEIROS, BARCOS E OUTROS

- Onde hai patrón non manda mariñeiro.
- E sempre irá o patrón barbudo na súa chupeta e tralo escudo.
- O fuciño do patrón é a mellor estrela e o mellor timón.
- O xove para aferrar e o vello para o compás.
- O mellor mariñeiro morre no mar, onde ninguén se pode descuidar.
- Mariñeiro que dorme, peixes non colle.
- Mariñeiro que vai o mar, se non come caldeirada, mal o vai pasar.
- Auga para os peixes, para os mariñeiros viño a feixes.
- O mar, o máis amigo logo o pon en perigo.
- Miña nai, eu quero casar cun mariñeiro, porque cando ven do mar, trae diñeiro.
- Ti que es home de mar, ¿isto e polbo ou calamar?
- Para embarcar o primeiro, para desembarcar o derradeiro.
- A muller do mariñeiro cando hai peixe ten diñeiro.
- A mariñeira nin casada nin solteira.
- A muller e o vento cambian nun momento.
- Se o mazcato ves voar e tirar, vai alí pescar.
- Pescador que pesca un so peixe, mellor que o oficio deixe.
- Pescador de cana come más ca gana.
- Pescador de cana, pescador de nada; e se a cana creba, pescador de merda.
- O que queira medrar, que viva en porto de mar.
- Se todos fan coma min, barqueiro, excusas bolsa para o diñeiro.
- En martes, nin te cases nin te embarques.
- O que tarde chega á barca, un dedo torto nunca lle falta.
- Barco grande, ande ou non ande.
- A barco novo capitán vello.
- Lancha dentro, amigo fora.
- Pao se remas, pao se non remas.
- O mar desde o monte parece unha fonte.
- O que pasou a marola, pasou a mar toda.
- A vaga marcelina, ou é grande ou é pequenina.
- O polbeiro, pouco diñeiro.
- Polbeiro, molleiras moitas e pouco diñeiro.

Caixavigo